

УДК 336

Андрющенко І.Є.¹, Лотарьова С.О.²

д-р екон. наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ФЕУ-110 НУ «Запорізька політехніка»

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ЯК ЗАЛЕЖНІСТЬ КРАЇН ВІД МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ МОЖЕ ВПЛИНУТИ НА ЕКОНОМІКУ

На сьогодні явище глобалізації вступило в найвищу стадію свого розвитку, що відображає якісно новий стан просторових взаємозв'язків у політиці, економіці, екології, культурі, ідеології тощо. Цьому сприяв перехід до епохи тісно переплетеного клубка техніко-виробничих, торгових, фінансових та інших взаємозв'язків, що став можливим завдяки бурхливому розвитку науки, техніки та інформатики. І хоча глобалізація зародилась переважно в сфері торгівельно-фінансових відносин як результат революції в галузі інформаційних засобів зв'язку, вона нині проникає в інші галузі соціального буття [1]. Сучасна світова система характеризується тим, що глобалізація стала однією з найважливіших її ознак, яка визначає хід розвитку цілої планети. Згідно з переважною думкою, жодна дія або процес у суспільстві (економічний, політичний, юридичний, соціальний) не може бути розглянутий ізольовано один від одного в контексті глобалізації, яка зачіпає практично всі сфери суспільного життя і є неодмінною складовою сучасного світу.

Процес глобалізації є складним і містить в собі багато непорозумінь і протиріч. В академічних і ділових колах, на

міжнародних форумах ведуться жваві дискусії щодо природи, характеру і наслідків глобалізації. Про даний процес говорять та сперечаються вчені, політики, бізнесмени, релігійні діячі, журналісти. Основними темами дискусій є питання про те, як глобалізація впливає на різні сфери життя, такі як економіка, політика, соціальні структури та культура. Також обговорюються питання про те, чи є глобалізація позитивним чи негативним явищем, які є її переваги і недоліки, і як краще зрозуміти і керувати даним процесом [2, с.3].

Багато експертів покладають великі надії на глобалізацію в плані вирішення економічних проблем. Це й вирівнювання економічної ситуації у світі, удосконалення виробництва, обмін продуктами першої необхідності, покращення зовнішньої торгівлі, ефективне управління фінансами, підвищення добробуту населення. Однак антиглобалісти дотримуються протилежної точки зору і критикують процеси глобалізації. Проте всі погоджуються, що глобалізація відкрила новий етап світових економічних відносин. Сама логіка розвитку світового ринку визначає доцільність участі кожної країни в процесах глобалізації та інтеграції у світову економіку [3].

Розглядаючи аспект міжнародної торгівлі, можна сказати, що вона є ключовим фактором економічного розвитку країн світу, що стимулює зміну підходів до використання внутрішніх ресурсів держав в бік їх ефективності та надає змогу отримувати користь від участі в міжнародному поділі праці. Участь у міжнародній торгівлі дає країнам можливість задовольняти свої потреби в різних товарах, нарощувати виробництво на підставі попиту на світовому ринку, експортувати товари, що вони виробляють з порівняльною перевагою, імпортувати товари, які вони не можуть виробити ефективно через обмеженість своїх ресурсів. Даний аспект глобалізації відіграє важливу роль у забезпеченні економічного розвитку, і це підтверджується міжнародним досвідом, адже країни з добре розвиненими ринковими інститутами та відкритою політикою у сфері зовнішньої торгівлі та інвестицій зазвичай мають успіх у своєму економічному розвитку. У той же час, країни з внутрішньою орієнтацією та значною державною регуляцією економіки зазвичай показують слабкі та повільні темпи зростання. Тому, міжнародна торгівля є важливою складовою міжнародних відносин і світового економічного розвитку, і її значення постійно зростає [4].

Але потрібно зауважити, що наслідки глобалізації – це не лише пряме зіткнення культур, а й їх щільне взаємне переплетення. Для Заходу, який зазвичай ішов першим, процес глобалізації завжди відкривав широкі перспективи та унікальні можливості. Інші країни були вимушені обирати між залежністю та ізоляцією або модернізацією,

щоб наздогнати і навіть перегнати розвинені західні країни. Зі зростанням глобалізаційних процесів буде зростати нерівномірність між державами, що може стати причиною виникнення нових конфліктів [3]. Глобалізація призводить до того, що країни стають не просто взаємозалежними, але й більш вразливими щодо негативного впливу світового економічного взаємозв'язку. Це стає особливо очевидним через зростання обсягів світової торгівлі, залучення іноземних інвестицій, інтенсифікацію руху технологій та інших глобальних процесів. Тим не менш, світовий досвід показує, що користь від глобалізації розподіляється нерівномірно між країнами та суб'єктами економічної діяльності.

Отже, до негативних наслідків глобалізації можна віднести: посилення нерівномірності розвитку країн світу; нав'язування сильними країнами своєї волі, нерациональної структури господарства, політичної та економічної залежності [5]. Тобто розвинені країни будуть багатіти, а бідні біднішатимуть, що призведе до ще більшого розриву. В процесі глобалізації у вигаіші буде лише мала частина населення – близько 14%. Найнегативніші наслідки даного процесу відчують країни з найменшим рівнем розвитку. Відбудеться поділ суспільства з економічної точки зору. Різко збільшиться кількість безробітніх, викликана інноваційними технологіями та роботизацією [3].

Глобалізація є ключовим фактором, який відкриває перед економікою України безліч можливостей, що включають здатність розширювати зв'язки з основними учасниками глобального фінансового ринку, ТНК і міжнародними фінансовими організаціями, ширше використовувати новітні технології та іноземні інвестиції [1]. Для того, щоб забезпечити виживання України як самостійної держави, необхідно прикласти максимум зусиль, щоб економіка країни була конкурентоспроможною з урахуванням витрат на виробництво та інвестиційної привабливості. Сировинна структура української економіки створює значну вразливість до зовнішніх впливів, зокрема залежність від цін на сировину на світовому ринку, що впливає на економічний стан України, державні фінанси та рівень зарплат і добробут українців на протязі останніх двадцяти років. Вітчизняні сировинні олігархи не виявляють інтересу до збільшення доходів населення та до розвитку внутрішнього ринку. У такому випадку їх бізнес з переважно застарілими підприємствами стане менш прибутковим або навіть збитковим. Українські підприємства мають проводити модернізацію, вдосконалювати виробництво та покращувати якість продукції, а держава повинна вкладати кошти в розвиток інновацій і технологій, бо без цього ми і далі будемо відставати від розвинених економік, а згодом можемо перетворитися на державу-банкрута [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Коршак А. А. Глобалізація. [Електронний ресурс] / А.А. Коршак // Отримання знань. №4. – Режим доступу : <https://disted.edu.vn.ua/courses/learn/8317>
2. Глобальна економіка: Вплив глобалізації на економічний розвиток України в умовах євроінтеграції. . [Електронний ресурс] 2022. 34 с. – Режим доступу : https://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/konkyrs_stud/ES_19_20/robotu/5.pdf
3. Чмерук Т. Глобалізація економіки: як не стати державою-банкрутом. [Електронний ресурс] / Т. Чмерук // Економічна правда. 2018. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2018/01/19/633175/>
4. Погоріла К.В., Воронцова А.С. Роль міжнародної торгівлі в економічному розвитку. 2019. – Режим доступу: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/76-2.pdf>
5. Міжнародні відносини: Глобалізація сучасного світового господарства: сутність та основні ознаки процесу. [Електронний ресурс] 2022. – Режим доступу: <https://osvita.ua/vnz/reports/international-relations/19136/>